

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU8

Förskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om förskolan med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbeten och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. kvalitet och förutsättningar i förskolan, språkfrågor, rätten till förskola samt annan pedagogisk verksamhet. I betänkandet finns 16 reservationer (M, SD, C, V, L) och fem särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Kvalitet och förutsättningar i förskolan.....	6
Språkfrågor.....	15
Rätt till förskola.....	20
Annan pedagogisk verksamhet.....	23
Motioner som bereds förenklat.....	26
Reservationer	27
1. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (M).....	27
2. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (SD)	28
3. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (C).....	28
4. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (V).....	29
5. Förskolans miljö och lokaler m.m., punkt 2 (SD).....	30
6. Förskolans miljö och lokaler m.m., punkt 2 (V).....	30
7. Tillsyn, punkt 3 (M, SD)	31
8. Tillsyn, punkt 3 (C)	32
9. Tillsyn, punkt 3 (L).....	33
10. Språkfrågor, punkt 4 (M).....	33
11. Språkfrågor, punkt 4 (SD)	34
12. Språkfrågor, punkt 4 (V)	35
13. Rätt till förskola, punkt 5 (C).....	35
14. Rätt till förskola, punkt 5 (V)	36
15. Annan pedagogisk verksamhet, punkt 6 (SD)	37
16. Annan pedagogisk verksamhet, punkt 6 (V).....	37
Särskilda yttranden	39
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (M).....	39
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)	39
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (C).....	39
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (KD).....	39
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (L).....	40
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	41
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	41
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7	47
<i>Tabell</i>	
Tabell (Skolverket). Antalet barn per heltidstjänst 2008–2018.....	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kvalitet i förskolan

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 9,

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 7 och 9,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 14.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

2. Förskolans miljö och lokaler m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 och

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V)

3. Tillsyn

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10,

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 17 och

2019/20:3256 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1.

Reservation 7 (M, SD)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (L)

4. Språkfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 2 och

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 10 (M)

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (V)

5. Rätt till förskola

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:220 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 16,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13.

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (V)

6. Annan pedagogisk verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3,

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 8 och

2019/20:1840 av Mats Wiking (S) yrkande 2.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (V)

7. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden i bilaga 2.

Stockholm den 17 december 2019

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Pia Nilsson (S), Lars Püss (M), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvis (SD), Gudrun Brunegård (KD), Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD), Annika Hirvonen Falk (MP), Roza Güclü Hedin (S) och Niels Paarup-Petersen (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 61 motionsyrkanden om förskolan och annan pedagogisk verksamhet från allmänna motionstiden 2019/20. Av dessa bereds 40 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. kvalitet och förutsättningar i förskolan, språkfrågor, rätten till förskola samt annan pedagogisk verksamhet.

Utskottets överväganden

Kvalitet och förutsättningar i förskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvalitet i förskolan, förskolans miljöer och lokaler m.m. samt tillsyn.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (SD), 6 (V), 7 (M, SD), 8 (C) och 9 (L).

Motionerna

Kvalitet i förskolan

Enligt kommittémotion 2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 7 bör regeringen återkomma med ett lagförslag som utifrån förskolans uppdrag inkluderar förskolan i läsa-skriva-räkna-garantin. I yrkande 9 anför motionärerna att en kartläggning av barnens språkutveckling bör genomföras från det år barnet fyller fyra år.

Enligt kommittémotion 2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 9 bör möjligheterna att införa en maximal gräns på fem barn per förskolepersonal ses över.

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9 anförs att ett nationellt riktmärke om antalet barn per utbildad personal bör införas. Inspektion av förskolor bör innefatta en granskning av huvudmannens arbete med att nå riktmärket och erbjuda stöd i exempelvis arbetet med att behålla och rekrytera förskollärare. Motsvarande framförs i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 14.

I kommittémotion 2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 anförs att regeringen bör återkomma med förslag på en reglering av barngruppers storlek i förhållande till antalet pedagoger.

Förskolans miljö och lokaler m.m.

I kommittémotion 2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10 anser motionärerna att ett större fokus bör riktas mot en förbättrad arbetsmiljö och goda villkor för personalen inom förskolan.

Enligt kommittémotion 2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 bör regeringen återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att antalet barn per kvadratmeter inte är för högt.

Tillsyn

I kommittémotion 2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 anför motionärerna att alla barn i förskolan ska garanteras en förskola som präglas av lärande med en god pedagogisk verksamhet genom att Skolinspektionen övertar ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn av samtliga förskolor.

Enligt partimotion 2019/20:3110 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 10 och kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 17 bör även fristående förskolor inspekteras av Skolinspektionen i syfte att öka likvärdigheten.

I kommittémotion 2019/20:3256 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1 anför motionärerna bl.a. att Skolinspektionens tillsyn av förskolan, med fokus på kvalitet och målpuppfyllelse, bör stärkas bl.a. genom att inspektionens nuvarande tillsyn av kommunerna kompletteras med regelmässiga stickprov genom besök på ett antal förskolor hos varje huvudman. För att ytterligare skärpa tillsynen bör staten enligt motionärerna ta ett större ansvar för godkännande och tillsyn av förskolorna, t.ex. bör inrättandet av en nationell förskoleinspektion övervägas.

Bakgrund och gällande rätt

Övergripande

Förskolan är en egen skolform inom utbildningsväsendet med samma övergripande mål som andra skolformer (prop. 2009/10:165, bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:370). Förskolan är frivillig och regleras särskilt i 8 kap. skollagen. Enligt 8 kap. 2 § skollagen syftar utbildningen i förskolan till att stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. Enligt 1 kap. 4 § skollagen ska utbildningen i förskolan syfta till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet, omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds och annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk. Dessa verksamheter regleras i 25 kap. skollagen. Pedagogisk omsorg får erbjudas i stället för förskola eller fritidshem för barn som är mellan ett och tolv år och kan t.ex. vara verksamhet där barn tas om hand i personalens eget hem eller olika flerfamiljslösningar (prop. 2009/10:165 s. 526–528). Öppen förskola får anordnas som komplement till förskola och pedagogisk omsorg.

För varje skolform och för fritidshemmet finns en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger utbildningens värdegrund och

uppdrag. Den anger också mål och riktlinjer för utbildningen (1 kap. 11 § skollagen).

En reviderad läroplan för förskolan – trädde i kraft den 1 juli 2019

Regeringen beslutade den 23 augusti 2018 om en ny förordning om läroplan för förskolan (SKOLFS 2018:50), Lpfö 18, som trädde i kraft den 1 juli 2019. Syftet med den reviderade läroplanen är att höja kvaliteten i undervisningen i förskolan och därmed förskolans måluppfyllelse (U2016/05591/S, U2017/01929/S). Utgångspunkten har varit att förskolans läroplan ska ha en liknande struktur som de andra skolformernas läroplaner har, främst grundskolans läroplan¹, Lgr 11. Bland ändringarna i förskolans läroplan kan följande nämnas:

- Läsning: barnen ska få förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om olika texter.
- Förtydliganden kring barnskötarnas uppdrag i arbetslaget och förskolläraarnas särskilda ansvar.
- Hållbar utveckling: begreppet hållbar utveckling – ekonomisk, social och miljömässig – har förts in.
- Lekens betydelse: att lek är grunden för utveckling, lärande och välbefinnande har lyfts fram.
- Rörelseglädje och vistelse i naturmiljöer: betydelsen av fysisk aktivitet, rörelseglädje och att vistas i olika naturmiljöer har lyfts fram.
- Barns rätt till integritet: skrivningar om barns rätt till kroppslig och personlig integritet har tagits in i läroplanen för första gången. I ett mål för förskolan betonas att varje barn ska få förutsättningar att utveckla medvetenhet om rätten till sin integritet.
- Utbildning och undervisning: begreppen utbildning och undervisning definieras i läroplanen i enlighet med 2010 års skollag.
- Jämställdhet: genom att skrivningarna om jämställdhet har blivit tydligare.
- Rätt till nationella minoritetsspråk: de nationella minoriteternas rätt till sina nationella minoritetsspråk har blivit tydligare.

Personaltätheten i förskolan

Den senast tillgängliga statistiken från Skolverket (Barn och personal i förskolan per 15 oktober 2018, dnr 5.1-2019.321) visar att det går 5,1 barn per heltidstjänst i förskolan där all personal i arbetslaget (dvs. personal som arbetar med barn) ingår. Personaltätheten har enligt rapporten varit i stort sett konstant under de senaste tio åren.

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Tabell (Skolverket). Antalet barn per heltidstjänst 2008–2018

År	Totalt	Kommunala förskolor	Fristående förskolor
2008	5,3	5,2	5,4
2010	5,4	5,4	5,2
2011	5,3	5,3	5,2
2012	5,3	5,4	5,2
2013	5,3	5,4	5,2
2014*	5,3	5,3	5,3
2015*	5,2	5,3	5,1
2016*	5,2	5,2	5,1
2017*	5,1	5,1	5,0
2018*	5,1	5,1	5,0

*) Från och med 2014 bygger uppgifter på individdata

Antalet barn per förskollärare är 12,9, vilket är en ökning med 0,2 barn per heltidstjänst jämfört med 2017. I fristående förskolor är förskollärartätheten lägre (17,6 barn per förskollärare) jämfört med i kommunala förskolor (12,1 barn per förskollärare).

Mindre barngrupper i förskolan

Sedan 2015 finns ett statsbidrag (förordningen [2015:404] om statsbidrag för mindre barngrupper i skolan) som förskolans huvudmän kan söka. Syftet med statsbidraget är att minska antalet barn i förskolans barngrupper och därmed höja kvaliteten och måluppfyllelsen. Skolverket har i enlighet med ett uppdrag från regeringen återinfört ett riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/01495/S). Riktmärket, som infördes 2016, är satt till 6–12 för barn i åldern ett till tre år respektive 9–15 för barn i åldern fyra till fem år. Riktmärket ska relateras till ett antal faktorer såsom personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö. Riktmärket har införts i Skolverkets kommentar till allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan (SKOLFS 2017:6).

När det gäller barngruppernas storlek (antalet inskrivna barn per avdelning) gick det i genomsnitt 15,4 barn per grupp 2018 (15,4 i kommunala förskolor och 15,7 i fristående förskolor), vilket är en mindre ökning av genomsnittet med 0,1 barn jämfört med 2017. Sett över en längre tid har barngruppernas storlek dock minskat. Mellan 2008 och 2015 var den genomsnittliga gruppstorleken relativt konstant och varierade mellan 16,7 och 16,9 barn (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 75–76).

Särskilt stöd i förskolan

Enligt 8 kap. 9 § skollagen ska barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ges det stöd som deras speciella behov kräver. Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att barnet ges sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 349–350) framgår att alla barn i förskolan ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin utveckling för att utifrån sina behov och förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt. Utgångspunkten är att alla barn som behöver det ska få särskilt stöd. Många barn stöter någon gång under sin förskoletid på svårigheter och behöver under en kortare tid någon form av stöd. Andra barn behöver stöd kontinuerligt under hela förskoletiden på grund av sjukdom, sociala förhållanden, funktionsnedsättning eller svårigheter att tillgodogöra sig verksamheten av andra orsaker. Det finns ingen definition av begreppet behov av särskilt stöd i lagen. Bedömningen är att det inte heller är möjligt att i lagtext närmare definiera vilka förutsättningar som ska finnas för att stöd ska ges i förskolan. Bestämmelsen blir därför enligt förarbetena allmänt hållen och knyts till ett övergripande ansvar för förskolan att tillgodose barnets stödbehov. För många barn är en generell god kvalitet i verksamheten det viktigaste. För andra kan det vara nödvändigt med särskilda stödinsatser som komplement. Stödet kan enligt förarbetena ges som personalförstärkning, antingen till hela barngruppen eller till det enskilda barnet – eller i form av konsultation och handledning till personalen. Att minska antalet barn i barngruppen eller anpassa lokalerna kan vara andra stödformer. Insatser ska göras efter en bedömning i varje enskilt fall av vilken insats som är mest lämplig.

Barn ska ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att barnet ska ha möjlighet att utvecklas och lära enligt läroplanen. Bestämmelserna är anpassade för förskolan, eftersom målen där inte avser individuella barns prestationer utan i stället inriktas på verksamhetens kvalitetsutveckling. Av samma anledning har man enligt förarbetena bedömt att det saknas skäl att införa en bestämmelse om åtgärdsprogram för förskolan.

Även i läroplanen för förskolan, Lpfö 18, finns skrivningar om rätt till stöd. Förskolan ska enligt läroplanen särskilt uppmärksamma barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd. Alla barn ska få en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans ska få detta utformat utifrån sina egna behov och förutsättningar. Bland annat säger läroplanen att arbetslaget ska uppmärksamma samt ge ledning och stimulans till alla barn samt särskilt stöd till de barn som av olika skäl behöver det i sin utveckling. Förskollärare ska ansvara för att vid övergångar särskilt uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling. Rektorns ansvar är att utbildningen utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling får det stöd och de utmaningar de behöver.

Enligt 3 kap. 3 § skollagen ska vårdnadshavare för ett barn i förskolan fortlöpande informeras om barnets eller elevens utveckling. Enligt 8 kap. 11 § skollagen ska personalen fortlöpande föra samtal med barnets vårdnadshavare om barnets utveckling. Minst en gång varje år ska personalen och barnets vårdnadshavare därutöver genomföra ett samtal om barnets

utveckling och lärande (utvecklingssamtal). Förskollärare har det övergripande ansvaret för utvecklingssamtalet.

Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser

Garantin trädde i kraft den 1 juli 2019 genom ändringar i skollagen (prop. 2017/18:195, bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333). Den innebär att elever i förskoleklassen och lågstadiet som är i behov av stöd för att nå kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk och matematik ska få rätt stödinsatser i rätt tid. Redan i förskoleklassen ska elevens språkliga medvetenhet och matematiska tänkande kartläggas med stöd av ett nationellt kartläggningssmaterial. Om det utifrån användningen av kartläggningssmaterialet, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov finns en indikation om att en elev i förskoleklassen eller i lågstadiet inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, ska den ansvariga förskolläraren eller läraren göra en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling för att avgöra om eleven är i behov av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd, för att nå de kunskapskrav som ska uppnås. Om ett sådant behov finns ska det göras en planering av extra anpassningar eller en anmälan till rektorn för att utreda behovet av särskilt stöd.

Förskolans miljö och lokaler m.m.

Av 2 kap. 35 § skollagen följer att lokaler och utrustning ska vara utformade så att syftet med verksamheten kan uppfyllas. Bestämmelsen innebär ett generellt krav på att det ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås. Den omfattar samtliga skolformer som regleras i skollagen, oavsett huvudman. Bestämmelsen innebär bl.a. att det för utbildningen ska finnas ändamålsenliga lokaler och den utrustning som behövs utifrån elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik så att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (prop. 2009/10:165 s. 283).

Enligt 8 § 8 kap. skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek. Utöver en lämplig sammansättning av barngruppen ska barnen i förskolan även erbjudas en bra miljö i övrigt. Vissa allmänna kvalitetskrav kan ställas på verksamheten, bl.a. att verksamheten bör drivas i lämpliga lokaler vars storlek, utformning och material är beskaffade så att verksamheten kan genomföras. Sammantaget verkar båda bestämmelserna för syftet att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god inne- och utemiljö för barnen i förskolan (prop. 2009/10:165 s. 346–347).

I Skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskola (SKOLF5 2017:6, s. 17 Miljöns utformning) anges bl.a. att hur miljön är utformad har betydelse för vilken kunskapsutveckling som är möjlig för barnen i förskolan. Det gäller generellt för alla barn, men kan vara särskilt viktigt för barn med funktionsnedsättning. Därför är det viktigt att vid resursfördelningen beakta

miljöns utformning. Eftersom omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet i förskolan är det angeläget, när det gäller både säkerhet och pedagogik, att såväl inne- som utemiljön är överblickbar och underlättar kontakten mellan barn och personal. När den fysiska miljön inte är anpassad till antalet barn i gruppen och det inte finns tillräckligt med utrymme eller rum att dela upp barngruppen i uppstår svårigheter, och gruppen upplevs som för stor. Den fysiska miljön är därmed en nyckelfaktor för att planera och genomföra aktiviteter.

Förskolan omfattas förutom av skollagen av flera andra lagar och bestämmelser som berör förskolans miljö, bl.a. miljöbalken (1998:808). Arbetsmiljölagen (1977:1160) omfattar personalen i förskolan.

Tillsyn

Kommuner och enskilda kan vara huvudmän för förskolan. Det är kommunen som godkänner en enskild som huvudman för en förskola och har tillsyn över fristående förskolor (dvs. förskolor med enskild huvudman), enligt 2 kap. 5–7 §§ och 26 kap. 4 § skollagen. Skolinspektionen har tillsyn över den kommunala förskolan och också över hur kommunen uppfyller sitt tillsynsansvar när det gäller fristående förskolor, i enlighet med 26 kap. 3 § skollagen.

Det har införts ökade krav i skollagen för att godkännas som enskild huvudman fr.o.m. den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:158, bet. 2017/18:FiU43, rskr. 2017/18:356). Ändringarna innebär bl.a. att godkännande endast får ges till den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet. Den enskilde ska även ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Lagändringarna syftar till att säkerställa att privata utförare har tillräckliga förutsättningar att bedriva verksamhet med god kvalitet och stärka allmänhetens tilltro till sektorn. Vidare krävs att personer som ingår i ägar- och ledningskretsen även i övrigt ska bedömas som lämpliga.

I mars 2017 beslutade regeringen att tillsätta en utredning som fick i uppdrag att göra en bred översyn av ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet. Syftet är att skapa en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur som effektivare än i dag kan bidra till en bättre skola. Utredningen har haft i uppdrag att analysera fördelningen av uppgifter mellan myndigheter och tillhörande organ på skolområdet och de ekonomiska konsekvenserna av en mer ändamålsenlig struktur med tydligare ansvarsfördelning (dir. 2017:37). Utredningen överlämnade i juni 2018 sitt betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) till regeringen. Betänkandet är under beredning inom Regeringskansliet.

Skolinspektionen har i en granskning undersökt om kommunerna uppfyller sitt tillsynsansvar för fristående förskolor, att tillsynen är utformad så att den säkerställer att de granskade förskolorna lever upp till kraven i lagar och förordningar. I projektet ingick 35 slumpmässigt utvalda kommuner. Resultaten presenterades i rapporten Kommunernas tillsyn av fristående förskolor (Skolinspektionen april 2016). Det framgick av granskningen att samtliga 35 kommuner som ingick genomför tillsyn i någon form. En tredjedel av kommunerna behövde dock utveckla sin tillsynsprocess i alla delar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla förskolans viktiga roll för barns allsidiga utveckling och dess bidrag till att skapa likvärdiga förutsättningar hos barn inför skolstarten. Förskolan ska hålla hög kvalitet, och förskolans pedagogik ska vara tillgänglig för alla barn och ta hänsyn till barns olika behov. Alla barn ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.

Kvalitet i förskolan

Utskottet delar den uppfattning som framförs i flera yrkanden om att personaltäteten i förskolan är en viktig fråga. Den senast tillgängliga statistiken från Skolverket visar att det går 5,1 barn per heltidstjänst i förskolan där all personal i arbetslaget ingår. Personaliteten har enligt rapporten varit i stort sett konstant under de senaste tio åren. Utskottet anser också att barngruppernas storlek är av avgörande betydelse för att höja kvaliteten och måluppfyllelsen i förskolan. Sedan 2015 finns ett statsbidrag som förskolans huvudmän kan söka (förordningen [2015:404] om statsbidrag för mindre barngrupper i skolan). Skolverket har vidare i enlighet med ett uppdrag från regeringen återinfört ett riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan. Riktmärket, som infördes 2016, är satt till 6–12 för barn i åldern ett till tre år respektive 9–15 för barn i åldern fyra till fem år. Riktmärket ska relateras till ett antal faktorer såsom personalens utbildning och kompetens samt personaltätet.

Med hänvisning till det anförda ser inte utskottet skäl att införa ett nationellt riktmärke om personaltätet i förskolan och avstyrker därmed motionerna 2019/20:286 (V) yrkande 1, 2019/20:617 (SD) yrkande 9, 2019/20:3110 (C) yrkande 9 och 2019/20:3254 (C) yrkande 14.

När det gäller yrkanden om att inkludera förskolan i läsa-skriva-räkna-garantin och att kartlägga förskolebarnens språkutveckling vill utskottet anföra följande. Av skollagen och förarbetena till lagen framgår att alla barn i förskolan ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin utveckling för att utifrån sina behov och förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt. Utgångspunkten är att alla barn som behöver det ska få särskilt stöd. Regelverket för förskolan ger således de möjligheter som behövs för att kunna uppnå detta. Därmed ser inte utskottet skäl att inkludera förskolan

i läsa-skriva-räkna-garantin eller att kartlägga barnens språkutveckling från det år barnet fyller fyra år. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2019/20:3087 (M) yrkandena 7 och 9.

Förskolans miljö och lokaler m.m.

I skollagen finns bestämmelser som anger att det ska finnas ändamålsenliga lokaler och att utrustning ska vara utformad så att syftet med verksamheten kan uppfyllas. Vidare ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen i förskolan även erbjuds en bra miljö i övrigt. Sammantaget verkar bestämmelserna för syftet att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god inne- och utemiljö i förskolan. I Skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskola (SKOLFS 2017:6, s. 17 Miljöns utformning) anges bl.a. den fysiska miljön är en nyckelfaktor för att planera och genomföra aktiviteter.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:286 (V) yrkande 2 och 2019/20:617 (SD) yrkande 10.

Tillsyn

När det gäller yrkandena om ändrad tillståndsgivning och förstärkt tillsyn m.m. över förskolan vill utskottet anföra följande. I enlighet med 26 kap. 4 § skollagen är det kommunen som har tillsyn över den fristående förskola som kommunen godkänt (dvs. förskolor med enskild huvudman). Vidare framgår av 26 kap. 3 § skollagen att Skolinspektionen har tillsyn över hur en kommun uppfyller sitt tillsynsansvar enligt 26 kap. 4 § skollagen. Som tidigare nämnts har Skolinspektionen gjort en kvalitetsgranskning av kommunernas tillsyn över fristående förskolor. Utskottet utgår från att resultaten från granskningen av tillsynen över förskolan kan bidra till att ytterligare förstärka kvaliteten och verksamheten inom förskolan. Det har dessutom införts ökade krav i skollagen för att godkännas som enskild huvudman fr.o.m. den 1 januari 2019. Vidare pågår som framgår av ovan ett arbete inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa pågående beredningsarbete.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:3087 (M) yrkande 11, 2019/20:3110 (C) yrkande 10, 2019/20:3254 (C) yrkande 17 och 2019/20:3256 (L) yrkande 1.

Språkfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om svenska språkets roll i förskolan och om rätt till modersmålsstöd.

Jämför reservation 10 (M), 11 (SD) och 12 (V).

Motionerna

I partimotion 2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 föreslås bl.a. att svenska språkets roll bör stärkas i läroplanen för förskolan, och att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram särskilda kompetensutvecklingskurser för förskollärare i språkutvecklande arbetssätt riktat mot nyanlända barn.

I kommittémotion 2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 2 betonas vikten av att använda det svenska språket i förskolan och att all förskolepersonal ska ha certifiering i det svenska språket för att få anställning.

Enligt kommittémotion 2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 bör regeringen återkomma med ett förslag som innebär att rätt till modersmålsstöd införs i förskolan.

Bakgrund och gällande rätt

Svenska språket i förskolan

I Sverige är svenska huvudspråk enligt språklagen (2009:600). Som huvudspråk är svenskan samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden (4 och 5 §§). Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Var och en som är bosatt i Sverige ska enligt språklagen ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Den som har ett annat modersmål ska ges möjlighet att även utveckla och använda sitt modersmål. I lagen finns också bestämmelser om de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket.

Svenska språket i förskolan har förstärkts i den reviderade läroplanen för förskolan. Enligt denna läroplan (Lpfö 18) ska förskolan lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta till vara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften. Enligt läroplanen ska förskolan vidare ge varje barn förutsättningar att bl.a. utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd. Det finns också särskilda skrivningar i läroplanen om främjandet av språkutvecklingen för barn som har behov av teckenspråk.

Förskolans arbete med språkutveckling hos flerspråkiga barn

Av 14 § språklagen framgår att den som har ett annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål. I 8 kap. 10 § skollagen föreskrivs att förskolan ska medverka till att barn med ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Det finns också bestämmelser om förskola på vissa nationella minoritetsspråk.

Enligt läroplanen ska varje barn ges förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska.

Obligatorisk förskola med språkutveckling för nyanlända barn från tre års ålder

Riksdagen har på förslag av utbildningsutskottet gjort ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att undersöka hur en obligatorisk förskola med språkutveckling kan införas. För de barn som aldrig eller mycket sällan möter det svenska språket i hemmet behövs enligt utskottet en obligatorisk förskola med språkutveckling för att de ska kunna svenska när de börjar skolan. Förskola med språkutveckling ska rymmas inom ordinarie förskoleverksamhet med särskild tid avsatt för svenskundervisning av nyanlända barn. Kommunerna ska ha möjligheter att själva välja exakt hur förskolan med språkutveckling ska organiseras, men det är viktigt att de nyanlända barnen möter svenskspråkiga barn i verksamheten. Förskola med språkutveckling innebär att barnen från tre års ålder ska gå 15 timmar i veckan på förskolan och att särskild tid ska läggas på undervisning i svenska. Dessutom bör det svenska språkets roll stärkas i läroplanen och kompetensutvecklingen för förskollärare förstärkas, och långsiktigt anser utskottet att även fler utbildningsplatser är nödvändigt. Stimulansmedel för att möjliggöra en utökad förskola med språkutveckling avsätts fr.o.m. 2019 (bet. 2018/19:UbU1, rskr. 2018/19:104).

Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska

Den 24 oktober 2019 beslutade regeringen att tillsätta en utredning om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (dir. 2019:71). En särskild utredare ska lämna förslag som syftar till att öka deltagandet i förskolan för barn i tre till fem års ålder och föreslå hur förskolans arbete med barnens språkutveckling i svenska kan stärkas, bl.a. när det gäller nyanlända barn. Utredaren ska bl.a.

- föreslå åtgärder som kan öka deltagandet i förskolan för flickor och pojkar i åldern tre till fem år, särskilt när det gäller nyanlända barn, barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta grupper

- undersöka hur nyanländas barn, enligt lämplig definition, ska ha rätt till en obligatorisk språkförskola från tre års ålder med minst 15 timmar i veckan inom ramen för den vanliga förskolan
- föreslå åtgärder för att se till att personalen i förskolan har adekvat kompetens för uppdraget med språkutveckling
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 oktober 2020.

Uppdraget bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna (regeringens pressmeddelande 2019-10-24).

Nytt statsbidrag för bättre språkutveckling i skolan

Regeringen beslutade i juli 2019 om förordningen (2019:558) om statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan. Det övergripande syftet med statsbidraget är att stärka språkutvecklingen i svenska, särskilt för barn som har ett annat dagligt umgängesspråk i hemmet än svenska. Statsbidraget får lämnas till kommuner för insatser som syftar till att öka deltagandet i förskolan särskilt för den nämnda gruppen barn, särskilt särskilda språkutvecklande insatser i förskolan för dessa barn samt för kompetensutveckling för förskolepersonal i språkutvecklande arbetssätt i svenska. Avsikten är att statsbidraget ska kunna lämnas till dess att en lagstiftning om en obligatorisk förskola med språkutveckling finns på plats (dir. 2019:71). 2019 tillfördes 100 miljoner kronor för ändamålet (bet. 2018/19:UbU1, rskr. 2018/19:104).

Förordningen trädde i kraft den 15 augusti 2019 och bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna (regeringens pressmeddelande 2019-07-11).

Kompetenssatsningar i fråga om barns språkutveckling

Skolverket erbjuder bl.a. följande kompetensutveckling för personalen i förskolan. Skolverket fick 2013 i uppdrag att ansvara för genomförandet av fortbildning för lärare i språk-, läs- och skrivdidaktik där fokus ska vara på det kollegiala lärandet, det s.k. Läslyftet (U2013/07215/S). Genom ett tilläggsuppdrag i december 2016 utvidgades målgruppen till att även omfatta bl.a. förskollärare (U2016/05733/S). Läslyftet är baserad på aktuell forskning i förskolan och handlar inte bara om att läsa. Det handlar om att erbjuda både de yngre och äldre barnen tillfällen att utveckla språket. Allt material finns samlat i moduler på Lärportalen på Skolverkets webbplats. Fem moduler är särskilt riktade till förskolan: Skapa och kommunicera, Läsa och berätta, Natur, teknik och språkutveckling, Utforska skriftspråket och Flera språk i barngruppen. Ett statsbidrag kan användas till att frigöra tid så att förskollärare kan handleda grupper av kollegor i Läslyftet (förordningen [2015:42] om statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling). När det gäller förskolan uppgår antalet deltagare till ca 20 000 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 95).

Andra kompetensutvecklingsinsatser som kan nämnas är bl.a. Skolverkets utbildning för språk-, läs- och skrivutvecklare i förskolan. Utbildningen riktar sig till legitimerade förskollärare och ska bidra till en hållbar och långsiktig struktur för språk-, läs- och skrivutveckling i förskolan.

Skolverket ger även stöd till förskolorna i deras arbete med att möta nyanlända och flerspråkiga barn. Arbetet bedrivs inom ramen för regeringsuppdraget att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov barn och elever med annat modersmål än svenska (U2018/00404/S) samt inom ramen för arbetet med information och implementering av förskolans nya läroplan. Insatserna riktar sig i huvudsak till förskolans personal och syftar bl.a. till att stärka personalens kunskaper och kompetens när det gäller att planera, genomföra och utvärdera undervisning för nyanlända och flerspråkiga barn i förskolan.

Språkkunskaper i svenska för den som har en utländsk förskolläraryxamen

I Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:12) om erkännande av yrkeskvalifikationer samt villkor för behörighet och legitimation för lärare och förskollärare med utländsk utbildning anges vilka språkkunskaper i svenska som krävs för den som har en utländsk förskolläraryxamen och vill ha en svensk lärarlegitimation. För att få arbeta som lärare eller förskollärare i Sverige krävs goda kunskaper i svenska. Kunskaperna ska motsvara vad som krävs för högskolestudier i Sverige. Vidare krävs kunskap om läs- och skrivutveckling eller läs- och skrivinläring på svenska.

Samverkan för bästa skola m.m.

Sedan 2017 ingår även förskolor i satsningen Samverkan för bästa skola (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16, bet. 2016/17:UbU1, rskr. 2016/17:105). Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att i dialog med huvudmän fortsätta att genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten i skolan samt öka måluppfyllelsen i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (U2019/038786/S). Insatser ska riktas till förskoleenheter som har svåra förutsättningar. Skolverket ska göra en bedömning av vilka förskoleenheter som ska prioriteras för deltagande i satsningen.

Under 2018 har Skolverket utökat urvalet inom Samverkan för bästa skola i syfte att nå fler huvudmän. Samverkan inleddes med 27 huvudmän, och hos dessa bl.a. 23 utvalda förskoleenheter. I mars 2019 pågick samarbeten med totalt 13 huvudmän kopplade till förskolor. Skolverket har fram till februari 2019 inom Samverkan för bästa skola totalt samverkat med 92 huvudmän, 252 skolenheter och 56 förskoleenheter (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 98–99).

EU:s rekommendation om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet

Europeiska unionens råd antog den 22 maj 2019 en rekommendation om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet (2019/C 189/02). Medlemsstaterna rekommenderas bl.a. att stödja alla barn i inläringen av undervisningsspråket samtidigt som man också tar hänsyn till och respekterar deras förstaspråk. Vidare ska möjligheter erbjudas till exponering för språk och språkinläring genom lek från tidig ålder.

I skälen lyfts bl.a. fram att deltagande i förskoleverksamhet kan vara ett effektivt verktyg för att uppnå jämlikhet på utbildningsområdet för barn med sämre förutsättningar, bl.a. för vissa barn med invandrarbakgrund. Förskoleverksamhet kan bidra till att barnen utvecklar språkkunskaper, både i det språk som används i verksamheten och i förstaspråket. I bilagan till rådets rekommendation finns EU:s kvalitetsram för förskoleverksamhet och barnomsorg. Där anges bl.a. att lämplig fortbildning förbereder personalen för att stödja tvåspråkiga barn.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om att det svenska språkets roll bör stärkas i förskolan kan utskottet konstatera att det har genomförts och pågår ett flertal insatser. Regeringen har i oktober 2019 beslutat att tillsätta en utredning om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (dir. 2019:71). En särskild utredare ska lämna förslag som syftar till att öka deltagandet i förskolan för barn i tre till fem års ålder och föreslå hur förskolans arbete med barnens språkutveckling i svenska kan stärkas, bl.a. när det gäller nyanlända barn. Regeringen beslutade också i juli 2019 om förordningen (2019:558) om statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan. Statsbidraget får lämnas till kommuner för insatser som syftar till att öka deltagandet i förskolan särskilt av barn som har ett annat dagligt umgängesspråk i hemmet än svenska, särskilda språkutvecklande insatser i förskolan samt för kompetensutveckling för förskolepersonal i språkutvecklande arbetssätt i svenska. Avsikten är att statsbidraget ska kunna lämnas till dess att en lagstiftning om en obligatorisk förskola med språkutveckling finns på plats.

Vidare har det svenska språket i förskolan förstärkts i den reviderade läroplanen för förskolan. Enligt denna läroplan (Lpfö 18) ska förskolan lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska. Utskottet vill även lyfta fram att Skolverket ger stöd till förskolorna i deras arbete med att möta nyanlända och flerspråkiga barn. Arbetet bedrivs inom ramen för regeringsuppdraget att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov barn och elever med annat modersmål än svenska samt inom ramen för arbetet med information och implementering av förskolans nya läroplan. I sammanhanget kan tilläggas att även förskolor sedan 2017 ingår i satsningen Samverkan för bästa skola. Insatserna ska riktas till bl.a. förskoleenheter som har svåra förutsättningar.

När det gäller frågan om kunskaper i svenska hos förskolepersonal vill utskottet hänvisa till de villkor som ställs för behörighet och legitimation för förskollärare med utländsk utbildning (Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2016:12] om erkännande av yrkeskvalifikationer samt villkor för behörighet och legitimation för lärare och förskollärare med utländsk utbildning). För att få arbeta som förskollärare i Sverige krävs goda kunskaper i svenska. Kunskaperna ska motsvara vad som krävs för högskolestudier i Sverige. Vidare krävs kunskap om läs- och skrivutveckling på svenska.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:617 (SD) yrkande 2 och 2019/20:2833 (M) yrkande 6.

När det gäller yrkandet om att införa rätt till modersmålsstöd i förskolan vill utskottet anföra följande. Enligt skollagen ska förskolan medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Förskolan ska, enligt läroplanen för förskolan, ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål om barnet har ett annat modersmål än svenska. Utskottet ser inte skäl till att föreslå några ändringar i regelverket. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen 2019/20:286 (V) yrkande 4.

Rätt till förskola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utökad rätt till förskola och att arbeta med uppsökande verksamhet.

Jämför reservation 13 (C) och 14 (V).

Motionerna

I partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 anför motionärerna att möjligheten att på sikt öka rätten till förskola för barn med föräldrar i utanförskap bör ses över och att kommunerna bör ges i uppdrag att arbeta med uppsökande verksamhet för att nå ut med kunskap om förskolan till familjer med svårare förutsättningar. Motsvarande framförs i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13.

I kommittémotion 2019/20:220 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 16 framförs att regeringen mot bakgrund av Skolverkets rapport från 2018 bör ta fram en handlingsplan för att öka deltagandet i förskola och pedagogisk omsorg för de grupper som i dag är underrepresenterade.

Bakgrund och gällande rätt

Rätten till förskola m.m.

Barn som är bosatta i Sverige, och som inte har börjat förskoleklass eller grundskola, ska enligt 8 kap. 3 § skollagen erbjudas förskola fr.o.m. ett års ålder. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger. Enligt 8 kap. 4 § ska barn fr.o.m. höstterminen det år barnet fyller tre år erbjudas förskola – s.k. allmän förskola som är avgiftsfri – under minst 525 timmar om året, om inte annat följer av 5–7 §§.

I 8 kap. 5 § skollagen föreskrivs att barn från ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Att barnet har ett eget behov kan t.ex. röra sig om barn med ett annat modersmål än svenska eller om barn som bor i glesbygden. Ett annat exempel som nämns i förarbetena till skollagen är barn vars föräldrar deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller har en funktionsnedsättning som begränsar barnets fysiska eller psykiska utveckling (prop. 2009/10:165 s. 711). Även barn vars föräldrar är långtidssjukskrivna eller sjuk- eller förtidspensionerade kan räknas in i gruppen.

Vidare framgår av 8 kap. 6 § skollagen att barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn fr.o.m. ett års ålder ska erbjudas förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan.

Enligt 8 kap. 7 § ska barn även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola. Innebörden av den sistnämnda bestämmelsen är att barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola ska erbjudas förskola, oavsett om de har fyllt ett år eller inte (prop. 2009/10:165 s. 712). Dessa barns rätt gäller inte enbart tillgång till en plats utan även en verksamhet av sådan kvalitet att barnet får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett.

Uppsökande verksamhet

Av förarbetena till den nuvarande skollagen framgår det att 1985 års skollag föreskrev att kommunen skulle bedriva uppsökande verksamhet så att barn i behov av särskilt stöd deltar i förskolans verksamhet. Denna reglering infördes inte i den nuvarande skollagen. Enligt förarbetena var det sannolikt mycket få kommuner som bedrev sådan uppsökande verksamhet. Det uttalas bl.a. att det dessutom ingår i barnavårdscentralens uppgift att göra utvecklingsbedömningar under hela förskoleåldern och vid behov ge hjälp och stöd i föräldraskapet, t.ex. råd om plats i förskola. Vidare anges att även öppna förskolan kan användas på detta sätt (prop. 2009/10:165 s. 349).

Skolverkets rapport om deltagande i förskolan

Skolverkets regleringsbrev för 2018 innehöll ett uppdrag för att kartlägga deltagandet i förskolan i olika grupper (dnr U2017/05023/BS [delvis], U2017/05037/S). Av rapporten Deltagande i förskola (2018:12) framgår bl.a. att kommunerna arbetar i olika utsträckning för att öka deltagandet. I några kommuner har utbildningsförvaltningen i uppdrag att arbeta för ett ökat deltagande i förskolan. Dessa kommuner erbjuder bl.a. barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga med ett annat barn mer än 15 timmar förskola i veckan, vilket är mer än miniminivån som anges i skollagen. Kommunerna har också startat introduktionsförskolor och anställt processtödjare i syfte att öka deltagandet i grupper som deltar i mindre utsträckning. Skolverket har bl.a. sett exempel på kommuner där barnavårdscentralen och socialtjänsten informerar om förskolan. I några kommuner ges informationen inom familjecentraler i samverkan med öppna förskolan. Skolverket har också sett exempel på att kommuner informerar om förskolan inom ramen för deras samhällsinformation till nyanlända.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av förskolans roll i fråga om att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten och uppväga skillnader i barns olika förutsättningar. Utskottet anser att det är av stor vikt att alla barn deltar i förskolans verksamhet. När det gäller yrkanden om en utökad rätt till förskola vill utskottet anföra att alla barn som är bosatta i Sverige ges möjlighet att delta i den svenska förskolan. Som nämnts ovan beslutade regeringen i oktober 2019 om att tillsätta en utredning om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (dir. 2019:71). En särskild utredare ska lämna förslag som syftar till att öka deltagandet i förskolan för barn i åldern tre till fem år särskilt när det gäller nyanlända barn, barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta grupper.

När det gäller frågan om uppsökande verksamhet vill utskottet hänvisa till Skolverkets rapport om deltagande i förskolan som bl.a. tar upp exempel på kommuner där barnavårdscentralen och socialtjänsten informerar om förskolan och att det även förekommer i några kommuner att familjecentraler gör det i samverkan med öppna förskolan. Skolverket har också sett exempel på att kommuner informerar om förskolan inom ramen för deras samhällsinformation till nyanlända.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:220 (V) yrkande 16, 2019/20:3110 (C) yrkande 8 och 2019/20:3254 (C) yrkande 13.

Annan pedagogisk verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om pedagogisk omsorg och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

Jämför reservation 15 (SD) och 16 (V).

Motionerna

Pedagogisk omsorg

Enligt motion 2019/20:1840 av Mats Wiking (S) yrkande 2 bör det bl.a. övervägas att det ska införas krav på pedagogisk utbildning eller vidimerad erfarenhet av arbete med barn i förskoleålder för den som ska bedriva pedagogisk omsorg i hemmet.

Enligt kommittémotion 2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 8 finns det behov av att inrätta nationella riktlinjer som tar fasta på jämförbara krav på hur den pedagogiska omsorgen ska bedrivas.

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

Enligt kommittémotion 2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3 bör regeringen utreda möjligheten att lagstifta om förskoleverksamhet på obekvämt arbetstid.

Bakgrund och gällande rätt

Annan pedagogisk verksamhet

I 25 kap. skollagen finns bestämmelser för annan pedagogisk verksamhet, som omfattar

- pedagogisk omsorg, som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem (2 §)
- öppen förskola (3 §)
- öppen fritidsverksamhet (4 §)
- omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (5 §)
- annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk (5 a §).

Dessa verksamheter är inte en del av skolväsendet, men 25 kap. 6–9 §§ skollagen innehåller bestämmelser om de krav som finns på verksamheterna och 25 kap. 10–16 §§ innehåller regler om bidrag.

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I 25 kap. 5 § skollagen föreskrivs att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Det finns emellertid inte en skyldighet för kommunerna att erbjuda omsorg på

obekvämtid. Statsbidrag lämnas enligt förordningen (2012:994) om statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Syftet med statsbidraget är enligt 1 § att stimulera kommunerna att i ökad utsträckning erbjuda omsorg under kvällar, nätter och helger.

Hösten 2018 var drygt 5 800 barn i åldern ett till tolv år inskrivna i omsorg under obekvämtid, dvs. vardagar mellan klockan 19–06 och på helger. Det motsvarar ca 0,6 procent av alla barn i åldersgruppen som var inskrivna i fritidshem, förskola eller pedagogisk omsorg. Detta innebär en ökning under den senaste tioårsperioden. År 2008 var 3 696 barn inskrivna i omsorg under obekvämtid. Hösten 2018 erbjöd 214 kommuner sådan omsorg, vilket är en ökning med nästan 65 procent jämfört med 2008 då 130 kommuner erbjöd denna form av omsorg (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 76).

Pedagogisk omsorg

Den 1 juli 2009 ersattes begreppet familjedaghem med pedagogisk omsorg i skollagen (prop. 2008/09:115, bet. 2008/09:UbU11, rskr. 2008/09:220). Pedagogisk omsorg kan bedrivas i kommunal eller enskild regi och erbjuds som alternativ till förskola eller fritidshem för barn i åldern ett till tolv år. Pedagogisk omsorg kan t.ex. vara verksamhet där barn tas om hand i personalens eget hem eller olika flerfamiljslösningar. Pedagogisk omsorg kan även bedrivas i en särskild lokal. Verksamheten ska stimulera barns utveckling och lärande och utformas så att den förbereder barnen för fortsatt lärande. Förskolans läroplan ska vara vägledande för pedagogisk omsorg. Det innebär att läroplanen inte är bindande för verksamheten men att verksamheten kan tillämpa de delar i läroplanen som är lämpliga utifrån verksamhetens förutsättningar.

I enlighet med 25 kap. 2 § skollagen ska kommunerna sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg i stället för förskola eller fritidshem om barnets vårdnadshavare önskar det. Kommunen ska ta skäligen hänsyn till föräldrarnas önskemål om verksamhetsform för sina barn (prop. 2009/10:165 s. 526–528). Enligt 29 kap. 19 § skollagen ska kommunen informera vårdnadshavare om bl.a. utbildning i förskolor och om sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. och som erbjuds i eller av kommunen. Kommunen ska även informera om möjligheten för enskilda att bedriva förskola, fritidshem eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. med bidrag från hemkommunen.

I pedagogisk omsorg deltar framför allt de yngre barnen. I takt med att en allt större andel barn går i förskolan har andelen barn i pedagogisk omsorg minskat. Andelen av alla barn i åldern ett till fem år som var inskrivna i pedagogisk omsorg var 1,7 procent under 2018. Andelen har minskat stadigt under flera år. Fem år tidigare uppgick andelen till 2,6 procent. Antalet barn som hösten 2018 var inskrivna i pedagogisk omsorg var 11 680, att jämföra med 16 348 hösten 2013. Det fanns ingen större skillnad mellan andelen flickor och pojkar som var inskrivna i pedagogisk omsorg 2018 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 76).

Pågående utredning

Den 30 augusti 2018 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare (dir. 2018:102 Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg) med uppdraget att bl.a.

- kartlägga och analysera om pedagogisk omsorg stimulerar barns utveckling och lärande i tillräcklig grad och om den förbereder barnen för fortsatt lärande
- jämföra pedagogisk omsorg och förskola och analysera om verksamhetsformerna ger barn likvärdiga förutsättningar inför start i förskoleklass
- utifrån dessa analyser vid behov lämna förslag på hur barns likvärdiga förutsättningar inför start i förskoleklass kan främjas
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2020 (dir. 2019:67).

Utskottets ställningstagande

Pedagogisk omsorg

När det gäller yrkanden om pedagogisk omsorg vill utskottet hänvisa till den pågående utredningen (dir. 2018:102) som bl.a. ska kartlägga och analysera om pedagogisk omsorg stimulerar barns utveckling och lärande i tillräcklig grad och om den förbereder barnen för fortsatt lärande. Utifrån dessa analyser ska utredningen vid behov lämna förslag på hur barns likvärdiga förutsättningar inför starten i förskoleklass kan främjas och nödvändiga författningsförslag. Utskottet vill inte föregripa utredningen och avstyrker därför motionerna 2019/20:617 (SD) yrkande 8 och 2019/20:1840 (S) yrkande 2.

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I ett modernt samhälle bör det enligt utskottet finnas tillgänglig barnomsorg av god kvalitet på de tider när föräldrarna faktiskt arbetar. Antalet kommuner som erbjuder omsorg under kvällar, nätter och helger har ökat. Hösten 2018 erbjöd 214 kommuner sådan omsorg, vilket är en ökning med nästan 65 procent jämfört med 2008 då 130 kommuner erbjöd denna form av omsorg. Utskottet finner denna utveckling mycket positiv, inte minst ur jämställdhetssynpunkt i och med att denna omsorg förbättrar inte minst kvinnors möjlighet att förvärvsarbeta. Utskottet vill också framhålla att regeringen sedan 2014 gjort satsningar på denna verksamhet (se bl.a. prop. 2014/15:1, prop. 2015/16:1, prop. 2016/17:1). Utskottet vill även påminna om att statsbidrag lämnas enligt förordningen (2012:994) om statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Syftet med statsbidraget är att stimulera kommunerna att i ökad omfattning erbjuda sådan

omsorg. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2019/20:286 (V) yrkande 3.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (KD) och 5 (L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2018/19 har detta gjorts i betänkandena 2018/19:UbU1 och 2018/19:UbU7, och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 7 och 9 samt avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 9,

2019/20:3110 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 9 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Förskolans nya läroplan tog steg för att ge förskolan ett större fokus på lärande och ett minskat fokus på barnpassning. I den senaste uppdateringen av läroplanen har även förskolläraernas ansvar för undervisning i förskolan förstärkts. Detta är viktiga steg för att stärka förskolans undervisningsuppdrag. Ett naturligt steg vore att inkludera förskolerelevanta delar i den nyligen genomförda läsa-skriva-räkna-garantin. Det skulle exempelvis innebära att en specialpedagog eller speciallärare kan konsulteras om rektor, förskollärare och föräldrar ser ett uppenbart behov av särskilt stöd till ett barn.

Vi vill också att förskolans fokus på lärande stärks ytterligare och att en kartläggning av barnens språkutveckling genomförs från det år barnet fyller fyra år. Med denna screening ökar förskolans möjligheter att sätta in rätt insatser i rätt tid och den ska vara en utgångspunkt för att planera lämpliga insatser. Det är av största vikt att screeningen görs utifrån förskolans förutsättningar och uppdrag och att den blir ett lättanvänt verktyg för förskollärarna att använda sig av i undervisningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

2. **Kvalitet i förskolan, punkt 1 (SD)**

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 9 och avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 7 och 9,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Barn och personal mår bra av att dagarna och verksamheten på förskolan är trivsamt, trygg, givande och att det finns tillräcklig plats. Föräldrar är också måna om att deras barn får bra förutsättningar på förskolan. Få barn per förskolepersonal är en viktig sak för att alla barn ska få den uppmärksamhet och omsorg som krävs. En maximal gräns på fem barn per förskolepersonal behöver sättas. Den skulle i så fall innebära ett tak, men det vore givetvis ännu bättre med färre än fem barn per förskolepersonal.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

3. **Kvalitet i förskolan, punkt 1 (C)**

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 14 och

avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 9 och

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 7 och 9.

Ställningstagande

Barnen måste kunna lita på att det finns vuxna som ser dem. Förskoleverksamheten får inte utökas på bekostnad av kvalitet. En av utmaningarna för att säkra den pedagogiska verksamheten är barngruppernas storlek och bristen på utbildad personal. I dag finns ett riktmärke från Skolverket som sätter gränser för hur många barn som får finnas i en barngrupp. Det borde i stället finnas ett riktmärke för hur många barn varje utbildad pedagog får ha ansvar för. Det ger den pedagogiska verksamheten möjlighet att formas utifrån egna förutsättningar och vad som är bäst för barnen på just den förskolan. Genom att ändra i styrdokumenterna ska huvudmännens ansvar att sträva mot riktmärket tydliggöras. Huvudmännen måste också få stöd i att nå riktmärket och deras arbete ska följas upp.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

4. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 9,

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 7 och 9,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Storleken på barngrupper påverkar både barn och personal. Skolverket har riktlinjer för hur stor en barngrupp får vara, och det är 6–12 barn per grupp i åldern ett till tre år och 9–15 barn per grupp i åldern fyra till fem år. Skolverkets riktlinjer bygger på samlad internationell och nationell forskning som visar på flera fördelar med mindre barngrupper, bl.a. att det leder till bättre miljö med lägre ljudnivå och gynnar barns lärande. Jag anser att dessa riktlinjer är bra, men eftersom det inte finns någon reglering för hur stora barngrupperna får vara överskrids på många håll Skolverkets riktlinjer.

Regeringen bör återkomma med förslag på reglering av barngruppers storlek i förhållande till antalet pedagoger.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

5. Förskolans miljö och lokaler m.m., punkt 2 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motion

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige har en väl fungerade barnomsorg, så pass god att andra länder ser svensk förskoleverksamhet som en inspirationskälla och ett föredöme, där alla barn oavsett sina unika förutsättningar har rätt till barnomsorg. De pedagoger och den personal som varje dag arbetar för att våra barn ska kunna erhålla denna omsorg har dock en inte lika väl fungerande situation. Det har gått så pass långt att förskolepersonal i ett nätverk över hela landet gått samman i det som benämns "Förskoleupproret" för att tillsammans kämpa för förbättrade villkor och en bättre arbetssituation. Personalengagemang är positivt, men utökat stöd behövs också. Regeringen behöver i sitt arbete sätta ett större fokus på personalens förutsättningar. Våra förskolebarn ska ges de bästa möjliga förutsättningarna. Där spelar personalen en avgörande roll. Därför behöver ett större fokus riktas mot en förbättrad arbetsmiljö och goda villkor för personalen inom förskolan.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

6. Förskolans miljö och lokaler m.m., punkt 2 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 och
avslår motion

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att barngrupperna inte är större än vad lokalerna är dimensionerade för samt att lokalerna på olika sätt är anpassade för den verksamhet som bedrivs där. Ett flertal kommuner arbetar i dag med ett funktionsprogram för förskolan – ett styrdokument som beskriver vad som avses med ändamålsenliga lokaler och utemiljö och som används som underlag vid planeringen och utformningen av förskolans verksamhet och i samband med att en ny förskola ska byggas eller när en gammal renoveras eller byggs om. I programmet kan allt från riktlinjer för antalet barn per kvadratmeter till detaljer som rör materialval, ventilation, färgsättning, höjd på möbler osv. ingå. Jag ser positivt på detta men anser att regeringen behöver ta ett större ansvar för att garantera att all barnomsorg i landet bedrivs i ändamålsenliga lokaler.

Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att antalet barn per kvadratmeter inte är för högt.

7. Tillsyn, punkt 3 (M, SD)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M), Patrick Reslow (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvisst (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och
avslår motionerna

2019/20:3110 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 10,

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 17 och

2019/20:3256 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

I dag har Skolinspektionen i uppdrag att inspektera kommunala förskolor men inte fristående förskolor. De fristående förskolorna inspekteras av kommunerna själva. Denna ansvarsfördelning av tillsynen av förskolorna har Skolinspektionen konstaterat inte fungerar. Av inspektionens granskning av 35 kommuners tillsyn av fristående förskolor framkommer bl.a. att två av tre kommuner behöver bli bättre på att granska hur de fristående förskolorna arbetar utifrån läroplanens mål och uppdrag (Kommunernas tillsyn av fristående förskolor, Skolinspektionen april 2016). För att alla barn i förskolan ska garanteras en förskola som präglas av lärande med en god pedagogisk verksamhet anser vi att Skolinspektionen bör överta ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn av samtliga förskolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

8. Tillsyn, punkt 3 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 17 och avslår motionerna

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och

2019/20:3256 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Förskolor där kommunen är huvudman inspekteras i dag av Skolinspektionen. Fristående förskolor inspekteras dock i stället av kommunen. För att öka likvärdigheten bör även fristående förskolor inspekteras av Skolinspektionen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

9. Tillsyn, punkt 3 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3256 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motionerna
2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11,
2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Skolinspektionens tillsyn över förskolan med fokus på kvalitet och måluppfyllelse bör stärkas. Skolinspektionens nuvarande tillsyn av kommunerna ska kompletteras med regelmässiga stickprov genom besök på ett antal förskolor hos varje huvudman. Kraven för att etablera en förskola ska skärpas och så långt som möjligt efterlikna de som finns för skolor. För att ytterligare skärpa tillsynen bör staten ta ett större ansvar för godkännande och tillsyn av förskolorna, t.ex. bör inrättandet av en nationell förskoleinspektion övervägas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

10. Språkfrågor, punkt 4 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6 och
avslår motionerna
2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 och
2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi föreslår att det svenska språkets roll ska stärkas i läroplanen till förskolan och i fråga om kompetensutveckling för förskollärare. Vidare vill vi att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram särskilda kompetensutvecklingskurser för förskollärare i språkutvecklande arbetssätt riktat mot nyanlända barn. I dag saknas det ofta en uttalad plan för hur man ska stödja barns lärande i fråga om svenska när barnet har ett annat modersmål.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

11. Språkfrågor, punkt 4 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 2 och

avslår motionerna

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 och

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Samtalsspråket i förskolan ska vara svenska. Språket är den enskilt viktigaste faktorn för en lyckad integration för barn med utländska föräldrar. Den vuxna personalen utgör förebilder för barnen. Därför ska alla som anställs och arbetar i svenska förskolor tala godkänd svenska för att få anställning. En nationell språkravmodell i svenska ska skapas och certifiering ska införas för pedagogisk förskolepersonal.

Enligt Svenska institutet förekommer svenska språktester för invandrare bedömda enligt den gemensamma europeiska referensramen för språk (Gers), där språkkunskaper är indelade i olika nivåer. Svenska institutet noterar att mycket goda kunskaper i svenska och valideringstest i svenska C1 godtas av Socialstyrelsen för språklig behörighet till yrkeslegitimationer. Regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att samordna kompetenserna från de olika instanser för språktester som finns i Sverige. Vi anser att ett enhetligt, nationellt standardiserat system för språktester och för certifiering enligt nivå C1 ska skapas och implementeras för pedagogisk skol- och förskolepersonal.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

12. Språkfrågor, punkt 4 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motionerna
2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 2 och
2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Möjligheterna för förskolebarn att få modersmålsstöd varierar kraftigt och inte sällan finns det stora brister i förskolornas arbete, något som regelbundet konstateras av skolmyndigheterna i deras tillsynsarbete. Jag anser att ett första steg är att införa rätten till modersmålsstöd i förskolan, något som saknas i dag. Regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att en rätt till modersmålsstöd införs i förskolan.

13. Rätt till förskola, punkt 5 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 och
2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13 och
avslår motion
2019/20:220 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 16.

Ställningstagande

För att utjämna livschanser och ge fler barn en bra start behöver vi en likvärdig förskola av hög kvalitet. De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna. Samtidigt är det barnen med svårast förutsättningar som svensk förskola har svårast att nå. I dag varierar

rätten till förskola beroende på om föräldrarna arbetar eller inte. Exempelvis har barn till föräldrar som lever på försörjningsstöd inte rätt till förskola lika många timmar som barn vars föräldrar arbetar. För att nå de mest utsatta familjerna bör rätten till antalet timmar på sikt öka för familjer i utanförskap.

Förutom att utöka rätten till förskola behöver kunskap och information om förskolans verksamhet bättre än i dag nå utsatta familjer. Genom att kommunen arbetar med uppsökande verksamhet kan familjer med svårare förutsättningar få bättre information och kunskap om förskolans uppdrag och verksamhet.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

14. Rätt till förskola, punkt 5 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:220 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 16 och avslår motionerna

2019/20:3110 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 8 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Skolverket har haft i uppdrag att kartlägga deltagandet i förskolan i olika grupper i befolkningen och särskilt belysa gruppen nyanlända. Uppdraget redovisades i december 2018. I sin redovisning (Deltagande i förskola, 2018:12) konstaterar Skolverket bl.a. att deltagandet är lägre i vissa grupper. Till dem hör barn till föräldrar med låg inkomst och barn till lågutbildade föräldrar och föräldrar som inte förvärsarbetar. Nyinvandrade barn som varit folkbokförda i Sverige mindre än ett år hör till de som är minst benägna att nyttja förskola och pedagogisk omsorg, av de grupper som har ingått i Skolverkets analys.

Jag anser att det är av stor vikt att deltagandet i förskolan och den pedagogiska omsorgen blir mer jämlik. Skolverkets kartläggning är en bra grund för fortsatta insatser. Regeringen bör nu ta ytterligare steg.

Regeringen bör mot bakgrund av Skolverkets rapport ta fram en handlingsplan för att öka deltagandet i förskolan och den pedagogiska omsorgen för de grupper som i dag är underrepresenterade.

15. Annan pedagogisk verksamhet, punkt 6 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3 och
2019/20:1840 av Mats Wiking (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Möjligheter och även regler ska vara jämförbara för dagbarnvårdare i hela landet. Premisserna ska även vara jämförbara mellan förskola respektive pedagogisk omsorg på annan plats. Det finns behov av att inrätta nationella riktlinjer som tar fasta på jämförbara krav på hur den pedagogiska omsorgen ska bedrivas och på att dagbarnvårdare ska erbjudas likvärdiga möjligheter oavsett var omsorgen bedrivs. Det finns allmänna råd daterade 2012 för pedagogisk omsorg, vilka förmedlas via Skolverket. Råd är bra, men räcker inte. Större likvärdiga möjligheter behöver ges. Vi anser att de allmänna råd som Skolverket ger ska uppdateras och göras om till föreskrifter av närmast berörd myndighet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

16. Annan pedagogisk verksamhet, punkt 6 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motionerna
2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 8 och
2019/20:1840 av Mats Wiking (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Många människor arbetar på obekväma arbetstider, dvs. kvällar, helger och nätter. I dag har föräldrar ingen rätt till barnomsorg på dessa tider. I stället är det upp till varje kommun att avgöra om den ska erbjuda detta. Det gör att många föräldrar inte har möjlighet att arbeta kvällar, helger och nätter. Det drabbar i synnerhet ensamstående föräldrar, varav många är kvinnor. Många av dem tvingas byta arbetstider eller förlita sig på att exempelvis släktingar och vänner kan hjälpa till med barnpassning, allt för att få vardagen att gå ihop.

Så kan vi inte ha det. Rätten till barnomsorg på obekväma arbetstider är en viktig del av Vänsterpartiets feministiska politik. Jag anser att det måste skapas bättre förutsättningar för alla föräldrar att kombinera sitt föräldraskap med arbete. Barn behöver också trygghet och kontinuitet. Det kan de få om det finns en permanent lösning med en professionell barnomsorg utförd av utbildad personal med kunskap och erfarenhet. Barnomsorgen måste därför anpassas till alla föräldrars behov. Regeringen bör utreda möjligheten att lagstifta om förskoleverksamhet på obekväma arbetstider.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (M)

Kristina Axén Olin (M), Lars Püss (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstagandena som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i betänkande 2018/19:UbU7. Vi vidhåller de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i de sammanhangen men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstagandena som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i betänkande 2018/19:UbU7. Vi vidhåller de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i de sammanhangen men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (C)

Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstagandena som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i betänkande 2018/19:UbU7. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i de sammanhangen men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 7 (KD)

Gudrun Brunegård (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstagandena som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:UbU1 och 2018/19:UbU7. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i de sammanhangen men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 7 (L)

Roger Haddad (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstagandena som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i betänkande 2018/19:UbU7. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i de sammanhangen men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:220 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen mot bakgrund av Skolverkets rapport från 2018 bör ta fram en handlingsplan för att öka deltagandet i förskola och pedagogisk omsorg för de grupper som är underrepresenterade i dag och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:286 av Daniel Riazat m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på reglering av barngruppers storlek i förhållande till antal pedagoger och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att antalet barn per kvadratmeter inte är för högt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att lagstifta om förskoleverksamhet på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att rätt till modersmålsstöd införs i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:617 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all undervisning inom förskolan ska vara evidensbaserad, att politiska trender eller genusstyrande verksamhet inte ska förekomma, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att använda det svenska språket i förskolan och att all förskolepersonal ska ha certifiering i svenska språket för att få anställning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förskola för en lyckad integration och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om god matkvalitet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter till heltidsanställning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta nationella riktlinjer för pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en maximal gräns på fem barn per förskolepersonal och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilt fokusera på och aktivt verka för att förbättra förskolepersonalens arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1006 av Johanna Haraldsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1170 av John Weinerhall och Ulrika Jörgensen (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett konkurrensneutralt barnomsorgssystem med barnomsorgsavgift kan införas och utöver det öka självfinansieringsgraden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1204 av Fredrik Lundh Sammelé (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om alla barns rätt till förskola oavsett föräldrarnas livssituation samt om vikten av att uppmuntra barn med störst behov att delta i förskoleverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1715 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till förskola och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1840 av Mats Wiking (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en höjning av kvalitetskraven för att bedriva pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga förändringar i de allmänna råden för pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1876 av Saira Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2797 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorgsavgift för omsorg om egna barn och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra matkvaliteten i den svenska förskolan genom främst införandet av tillagningskök och användandet av närodlade råvaror och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta nationella riktlinjer för dagbarnvårdare och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det ska bli lättare att bilda och driva förskolor som föräldrakooperativ och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den öppna förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2798 av Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorgsavgift för omsorg om egna barn och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2814 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnomsorgsavgiften också ska gälla för vård av egna barn och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk språkförskola och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska språkets roll bör stärkas i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka rätten till förskola för barn vars föräldrar får långvarigt försörjningsstöd eller är arbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2928 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utöka rätten till förskola för barn vars föräldrar får försörjningsstöd eller är arbetslösa och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3087 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden mer tid i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som gör språkförskola obligatorisk för nyanlända barn från tre års ålder och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som utifrån förskolans uppdrag inkluderar förskolan i läsa-skriva-räkna-garantin och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kartläggning av barnens språkutveckling ska genomföras från det år barnet fyller fyra år och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att ta fram stöd för att kvalitetssäkra överlämningen mellan förskola och förskoleklass och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör överta ansvaret för tillståndsgivning och tillsyn av samtliga förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3105 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas en mångfald av barnomsorgsformer med olika inriktning och huvudmän och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet för förskolan och annan barnomsorg och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunernas skyldighet att informera om barnomsorgspengen måste skärpas och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bestämmelsen i skollagen som innebär att kommunen får neka att betala barnomsorgspong med hänvisning till ”påtagliga negativa

- följder för kommunens motsvarande verksamhet” bör tas bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en barnomsorgspeng för föräldrar som tar hand om enbart egna barn i åldern ett till tre år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppvärdera familjedaghemmen och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa skollagen så att kommunerna blir skyldiga att erbjuda dem som önskar familjedaghem (pedagogisk omsorg) och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning i syfte att öka antalet familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet öppna förskolor och familjecentraler bör öka och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att på sikt öka rätten till förskola för barn med föräldrar i utanförskap och ge kommunerna uppdrag att arbeta med uppsökande verksamhet för att nå ut med kunskap om förskolan till familjer med svårare förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt riktmärke om antal barn per utbildad personal införs och att inspektion av förskolor bör granska huvudmannens arbete med att nå riktmärket och erbjuda stöd i exempelvis arbetet med att behålla och rekrytera förskollärare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även fristående förskolor ska inspekteras av Skolinspektionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en barnomsorgspeng för egna barn och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning av familjedaghem i syfte att öka tillgången på familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler öppna förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att på sikt öka rätten till förskola för barn med föräldrar i utanförskap och ge kommunerna i uppdrag att arbeta med uppsökande verksamhet för att nå ut med kunskap om förskolan till familjer med svårare förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ett nationellt riktmärke om antal barn per utbildad personal införs och att inspektion av förskolor bör granska huvudmannens arbete med att nå riktmärket och erbjuda stöd i exempelvis arbetet med att behålla och rekrytera förskollärare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla konceptet med integrationsförskola och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även fristående förskolor ska inspekteras av Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3256 av Roger Haddad m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förskolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat fokus på lärandet i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa en ökad närvaro för barn till arbetslösa och föräldralediga på förskolan samt omsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3360 av Gulan Avci m.fl. (L):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förskolans roll för alla barns språkutveckling och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 7

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2019/20:617	Michael Rubbestad m.fl. (SD)	1, 3, 5 och 6
2019/20:1006	Johanna Haraldsson (S)	
2019/20:1170	John Weinerhall och Ulrika Jörgensen (båda M)	
2019/20:1204	Fredrik Lundh Sammeli (S)	
2019/20:1715	Helena Bouveng (M)	
2019/20:1840	Mats Wiking (S)	1
2019/20:1876	Saila Quicklund (M)	
2019/20:2797	Julia Kronlid m.fl. (SD)	10, 45–47 och 49
2019/20:2798	Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD)	11
2019/20:2814	Mikael Oscarsson (KD)	
2019/20:2833	Ulf Kristersson m.fl. (M)	5 och 38
2019/20:2928	Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)	1
2019/20:3087	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	4, 5, 8 och 10
2019/20:3105	Ebba Busch Thor m.fl. (KD)	18–22 och 25–28
2019/20:3188	Gudrun Brunegård m.fl. (KD)	44–46
2019/20:3254	Fredrik Christensson m.fl. (C)	16
2019/20:3256	Roger Haddad m.fl. (L)	2 och 3
2019/20:3360	Gulan Avci m.fl. (L)	13